

Barn- och familjestatistik 2010

LE0102

I denna beskrivning redovisas först administrativa och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	3
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning	4
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler	5
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2	Fullständighet	7
B.2	Tillförlitlighet	7
2.1	Tillförlitlighet totalt	7
2.2	Osäkerhetskällor	7
2.2.1	Urval	7
2.2.2	Ramtäckning	8
2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	9

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	9
3.1	Frekvens	9
3.2	Framställningstid	9
3.3	Punktlighet	9
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	9
4.1	Jämförbarhet över tiden	9
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	10
5.1	Spridningsformer	10
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation	10
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster	10

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Levnadsförhållanden

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Allmän statistik

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Karin Lundström
Telefon: 08 – 506 94 187
Telefax: 08 – 506 94 772
E-post: demografi@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Karin Lundström
Telefon: 08 – 506 94 187
Telefax: 08 – 506 94 772
E-post: demografi@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Den årliga barnstatistiken baseras till stor del på uppgifter från Registret över totalbefolkningen (RTB), som i sin tur bygger på uppgifter som Skatteverket levererar från folkbokföringen. Många av de variabler som används i barnstatistiken används ursprungligen i befolkningsstatistiken och enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, ska Skatteverket lämna de uppgifter som behövs för befolkningsstatistiken till SCB.

De urvalsundersökningar som används är frivilliga undersökningar och uppgiftsskyldighet förekommer alltså ej.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Uppgifter från urvalsundersökningarna Arbetskraftsundersökningarna (AKU), Hushållens ekonomi (HEK) och Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) samt statistiken från Inkomster och skatter är aggregerad statistik.

Registret över barn och deras familjer är en sammanställning av uppgifter från befolkningsregistren och de gallringsföreskrifter som gäller befolkningsstatistiken gäller därför även detta register.

A.9 EU-reglering

Inom Barn- och familjestatistik finns ingen EU-reglering

A.10 Syfte och historik

På uppdrag av Socialdepartementet har SCB sedan 1999 framställt en årlig statistik över barn och deras familjer. År 2010 var ett undantag då ingen statistik publicerades. Statistiken har under åren 1999-2007 publicerats i rapporten Barn och deras familjer (Demografiska rapporter). Därefter publiceras statistiken i Statistikdatabasen och som texter, tabeller och diagram på SCB:s webbplats. Syftet är att belysa barns levnads- och familjeförhållanden. Grundläggande för barnstatistiken är att det är barnen själva som är redovisningsenhet.

A.11 Statistikanvändning

Barn- och familjestatistik har en bred grupp av externa användare, där departement och myndigheter är huvudanvändarna. Statistiken används också av media, studerande och allmänhet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Föreliggande beskrivning av statistiken avser statistikuppgifterna som redovisas i den årliga rapporteringen om barn och deras familjer samt i intermitterande utkommande fördjupningsrapporter.

Inom produkten görs en årlig statistikrapportering som beskriver barns situation ur olika perspektiv. Statistiken gäller barnfamiljers sammansättning, separationer mellan föräldrar, syskon, ekonomisk standard, boende, barnomsorg och föräldrars sysselsättning. Uppgifterna kommer i första hand från SCB:s totalräknade register och då i huvudsak Registret över totalbefolkningen (RTB). Utöver RTB används Inkomster och skatter, uppgifter från urvalsundersökningarna Arbetskraftsundersökningen (AKU), Hushållens ekonomi (HEK) och Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) samt uppgifter från Försäkringskassan och Skolverket.

Intermittent ges specialpublikationer ut inom produkten. I dessa rapporter görs fördjupningar inom olika ämnesområden. De senaste rapporterna är Barn, boendesegregation och skolresultat (Demografiska rapporter 2007:2) samt Barnens tid med föräldrarna (Demografiska rapporter 2004:1).

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering görs.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är beslutade, men en utredning pågår om att övergå till Inkomster och skatter som enda källa till statistiken om ekonomin i barnfamiljerna.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i sina undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sammanvändbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

I SCB:s *MIS 2001:1 Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik* ges generella beskrivningar och definitioner av SCB:s kvalitetsbegrepp och de olika kvalitetskomponenterna, se SCB:s webbplats.

Föreliggande beskrivning av statistiken avser statistikuppgifterna som redovisas i den årliga statistikrapporteringen som bygger på såväl SCB:s totalräknade statistik, som några av SCB:s urvalsundersökningar och uppgifter från Försäkringskassan och Skolverket. För kvalitetsbeskrivningar av Inkomster och skatter, AKU, HEK och ULF hänvisas till *Beskrivning av statistiken* för respektive produkt.

När det gäller övrig publicering inom produkten (fördjupningsrapporter) görs beskrivningar av kvaliteten i respektive rapport.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Målstorheterna i den årliga barnstatistiken är främst av fyra slag:

- Uppgifter från befolkningsstatistiken med barn som redovisningsenhet, exempelvis andel barn i olika familjetyper, andel barn som lever med båda sina föräldrar och antalet hemmaboende syskon.
- Uppgifter från befolkningsstatistiken med familjer som redovisningsenhet, exempelvis uppgifter om barnfamiljernas storlek och olika familjetyper.
- Demografiska uppgifter som hänt under året, rörande barn. Exempelvis antalet födselar, dödsfall bland barn och föräldrar, föräldraseparationer, flyttningar och adoptioner.
- Uppgifter om barns levnadsförhållanden med barn som redovisningsenhet, utifrån olika urvalsundersökningar. Exempel på detta är barns boende (ULF), föräldrarnas sysselsättning (AKU) och familjens ekonomi (HEK).

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen för den årliga barnstatistiken utgörs av barn och ungdomar 0-21 år som är folkbokförda i Sverige den 31 december aktuellt år samt familjer med hemmaboende barn i åldrarna 0-21 år.

1.1.2 Variabler

Nedan redovisas ett urval av de variabler som används i den årliga barnstatistiken.

Föräldrarnas sammanboendeform

Barn och familjer redovisas efter om föräldrarna är ensamstående (mor eller far) eller sammanboende (gifta eller sambo). När det gäller samboskap finns brister i statistiken som gör att enbart sambor med gemensamma barn kan identifieras. Därför sker en underskattning av antalet barn och familjer där föräldrarna är sambo.

Familjetyper

Redovisning i traditionella kärnfamiljer, ombildade familjer eller familjer med en ensamstående förälder. Med traditionella kärnfamiljer menas familjer där alla barn i familjen är föräldrarnas gemensamma. Ombildade familjer är familjer där

det finns barn från något tidigare förhållande.

Hemmaboende

Barn och ungdomar som är folkbokförda på samma fastighet som någon eller båda sina föräldrar eller andra personer i föräldrars ställe räknas som hemmaboende.

Boende med båda ursprungliga föräldrarna

Barn och ungdomar som är folkbokförda på samma fastighet som båda sina ursprungliga föräldrar (biologiska eller adoptivföräldrar).

Vårdnad

Uppgifter om vårdnad finns för hemmaboende barn under 18 år. Föräldrar eller andra personer i föräldrars ställe kan ha gemensam vårdnad eller ensam vårdnad. En uppdelning sker också efter om det är de biologiska föräldrarna eller andra i föräldrars ställe som har vårdnad om barnet.

Föräldraseparationer

Antal barn med sammanboende föräldrar (gifta eller sambo) i slutet av året som är folkbokförda på samma fastighet som endast en av föräldrarna i slutet av följande år.

Avstånd till frånlevande förälder

Avstånd i kilometer till den förälder barnet inte bor tillsammans med.

Barn vars föräldrar avlidit

Redovisning av antalet barn i slutet av året vars biologiska mor och/eller far avlidit under följande år.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska mått som används är i huvudsak summor, andelar och medelvärden. Några exempel är andel barn som bor med båda sina ursprungliga föräldrar, antal separationer per 100 barn och genomsnittligt antal barn per familj.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken över barn redovisas genomgående efter ålder och kön. Redovisningsgrupper skapas dessutom utifrån bland annat familjetyp, föräldrars sammanboendeform och föräldrars födelseland (födda i Sverige och födda utomlands).

1.1.5 Referenstider

Referenstidpunkt för uppgifter som bygger på befolkningsstatistiken är den 31 december 2010 med undantag för uppföljning av vårdnadshavare efter en separation, där referenstidpunkten är den 31 mars 2011. För statistik som rör händelser (födslar, dödsfall, flyttningar och separationer) är referensperioden år 2010. Även för uppgifter från Inkomster och skatter samt AKU är referensåret 2010. Uppgifter från HEK gäller år 2009 medan uppgifter från ULF-undersökningen avser dubbelåret 2009/2010.

1.2. Fullständighet

Den årliga barnstatistiken redovisar uppgifter om barns familje- och levnadsförhållanden. På grund av att folkbokföring sker på fastighet och inte lägenhet kan inte sambor utan gemensamma barn identifieras. Statistiken över barn boende med ensamstående förälder eller en förälder och en styvförälder är därför bristfällig. Det finns begränsade möjligheter att redovisa det faktiska boendet bland barn med separerade föräldrar. Barn som bor växelvis hos båda föräldrar kan inte särredovisas i den totalräknade statistiken. Från ULF-undersökningen får vi dock en uppskattning om växelvis boende.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Den statistik som baseras på uppgifter från RTB har allmänt sett god kvalitet. När det gäller att särskilja barn och familjer med en ensamstående förälder från de med samboföräldrar utan gemensamma barn är kvaliteten bristfällig. Beskrivning av statistiken gällande Befolkningsstatistik ger en utförlig beskrivning av tillförlitligheten för statistik från RTB.

För statistiken som hämtats från AKU, HEK och ULF hänvisas till Beskrivning av statistiken gällande dessa undersökningar för en utförlig beskrivning av tillförlitligheten.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Registret över totalbefolkningen (RTB) och Inkomster och skatter

Statistiken från RTB samt Inkomster och skatter är totalräknad och urvalsosäkerhet förekommer därför inte.

Arbetskraftsundersökningen (AKU)

Uppgifterna från AKU gäller data från AKU 2010. AKU använder ett förfarande med urvalspaneler, vilket medför att en utvald person intervjuas var tredje månad tills han/hon varit med i undersökningen 8 gånger, dvs. under cirka två år. Ett månadsurval omfattar ca 29 500 personer i åldrarna 15-74 år. För barnstatistiken utnyttjas urvalet från samtliga tolv månadsundersökningar och skattningarna från undersökningen avser medelvärden över året. Vid framställningen av statistik om barn låter man urvalspersonernas barn utgöra studieobjekt. Urvalspersonen kan antingen vara mamman eller pappan. Urvalspersonerna uppger om de är gifta, sambor eller ensamstående samt anger antalet hemmaboende barn, deras födelseår och månad. Därigenom kan man få information om antalet hemmaboende barn i olika åldrar och om andelen som bor med sammanboende föräldrar (gifta eller sambor) respektive med ensamstående mamma eller pappa. AKU har ett individurval. Uppgifter om eventuell make/maka eller sambo samlas inte in. Man kan alltså inte ge uppgifter för båda föräldrarna i familjen. Uppgifterna om antalet barn som bor med sammanboende föräldrar eller med ensamstående mor har tagits fram utifrån intervjuer med kvinnor och uppgifterna om antal barn som bor med ensamstående far utifrån intervjuer med

män. Detta sätt att räkna ger en överskattning av antalet barn. Vi har ingen uppgift om barnen bor växelvis och dessa kommer därför att dubbelräknas.

Hushållens ekonomi (HEK)

Uppgifter om urvalspersonernas familjesituation inhämtas genom en telefonintervju som genomförs i början av året efter inkomståret. Det totala urvalet år 2009 var ca 17 000. Familjesituationen avser det gångna årsskiftet, dvs. slutet av inkomståret. Frågorna i intervjun avser samtliga familjemedlemmar som bor tillsammans. För barnens del erhålls därmed uppgifter om både mammans och pappans förhållanden.

Undersökningen av levnadsförhållanden (ULF)

Urvalet görs huvudsakligen bland personer i åldrarna 16-84 år. Barn i åldrarna 10-18 år som tillhör urvalspersonernas hushåll medtas i undersökningen, men till dem ställs andra frågor än dem urvalspersonerna får. Intervjupersonerna besvarar frågor om sammansättningen av det hushåll de tillhör. De besvarar också ett antal frågor om make/makas förhållanden. För barnens del erhålls därmed uppgifter om både mammans och pappans förhållanden. I den årliga barn- och familjestatistiken används data från två årgångar, nu senast 2009/2010, med en sammanlagd urvalsstorlek på ca 15 000 personer. Till dessa urvalspersoner hör omkring 6 500 barn i åldrarna 0-17 år. I urvalet bland barn ingår omkring 2 500 barn i åldrarna 10-18 år i en dubbelårgång.

2.2.2 Ramtäckning

I RTB förekommer viss övertäckning och undertäckning, vilken redovisas i Beskrivning av statistiken för Befolkningsstatistik.

De urvalsundersökningar som används har RTB-befolkningen som urvalsram. Ramtäckningen beskrivs i Beskrivning av statistiken för respektive undersökning.

2.2.3 Mätning

Uppgifter samlas in från administrativa register (främst folkbokföringen) och genom telefonintervjuer.

2.2.4 Svarsbortfall

Bortfallet i AKU, 2010, var 23,8 procent. I HEK, 2009, var bortfallet 39,3 procent och i ULF-undersökningen 2010 var bortfallet 34,8 procent.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningen av respektive register och urvalsundersökning beskrivs i *Beskrivning av statistiken* för Befolkningsstatistik, Inkomster och Skatter, Arbetskraftsundersökningen, Hushållens ekonomi och Undersökningarna av levnadsförhållanden.

2.2.6 Modellantaganden

Många av de demografiska mått som används bygger på modellantaganden som

är allmänt vedertagna bland befolkningsstatistiker, som exempelvis antaganden om risktider. Modellantaganden för de analyser som görs i fördjupningsrapporterna beskrivs i avsnittet *Fakta om statistiken* i respektive rapport.

Modellantaganden i de olika urvalsundersökningarna beskrivs i *Beskrivning av statistiken* för Arbetskraftsundersökningen (AKU), Hushållens ekonomi (HEK) och Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

I vissa tabeller som baseras på resultat från urvalsundersökningarna redovisas osäkerheten i form av 95 % konfidensintervall.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Statistik om barn och deras familjer publiceras årligen. De fördjupningsrapporter och artiklar som görs publiceras intermittent.

3.2 Framställningstid

För den årligt publicerade basrapporteringen är framställningstiden ca 10 månader. Utöver denna årliga rapportering utkommer dessutom fördjupningsrapporter och för dessa varierar framställningstiden från några månader till drygt 1 år.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt officiell publiceringsplan som finns på SCB:s webbplats.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Den årliga barnstatistiken har publicerats sedan 1999 och är jämförbar över den tidsperioden. Jämförbarheten med tidigare publicerad statistik gällande barn och familjer är begränsad till vissa uppgifter, exempelvis andelen hemmaboende 16-åringar som bor med båda sina biologiska föräldrar.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Det finns ingen internationell konsensus gällande barnstatistik. Jämförelser t.ex. mellan länder bör därför göras med försiktighet.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Till stor del bygger den årliga barnstatistiken på uppgifter från RTB, som utgör basen för befolkningsstatistiken. För inkomstuppgifterna används samma definitioner som i t.ex. HEK. I många fall kan barnstatistiken därför samordnas med annan statistik. Definitionerna av t.ex. barnfamilj kan dock skilja sig mellan olika statistikprodukter och undersökningar. En kontroll av att viktiga definitio-

ner överensstämmer bör göras innan denna typ av uppgifter används tillsammans med annan statistik.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

På webbplatsen redovisas barn- och familjestatistiken i Statistikdatabasen samt som tabeller och diagram. Rapporter publiceras i serien Demografiska rapporter. De är tillgängliga på SCB:s webbplats och i tryckt format.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av text, diagram, tabeller och kartor.

5.3 Dokumentation

Statistikens kvalitet beskrivs i föreliggande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer finns att tillgå på SCB:s webbplats intill publicerad statistik.

De publicerade rapporterna innehåller ett dokumentationsavsnitt – *Fakta om statistiken*.

5.4 Tillgång till primärmaterial

De register och urvalsundersökningar som statistiken bygger på kan efter särskild prövning göras tillgängliga för forskare och utredare i oidentifierad form. SCB utför också på uppdragsbasis specialbearbetningar av register och undersökningar.

5.5 Upplysningstjänster

Karin Lundström, telefon 08-506 94 187.

Adress: Prognosinstitutet, Statistiska centralbyrån, 104 51 Stockholm

E-post: demografi@scb.se